

Maandag 19 oktober 2020

Pleidooi voor een nieuwe solidariteit

Een kritische reflectie op arbeid in de 21^e eeuw

Thijs Lijster

Filosoof, publicist en docent aan de Rijksuniversiteit Groningen

De Groningse cultuurfilosoof Thijs Lijster schreef een korte, toegankelijke geschiedenis van de arbeid sinds Marx' en Engels' Communistisch Manifest. Wie zijn de hedendaagse 'proletariërs', en wie zouden zich nu moeten verzetten en verenigen tegen het onrecht? En hebben zij een kans van slagen, zo vraagt Thijs Lijster zich af.

De geschiedenis is, aldus Karl Marx, geschiedenis van de klassenstrijd: de strijd tussen de klasse die bezit en de klasse die niets anders heeft dan zijn eigen arbeidskracht. In de Oudheid had je de patriciërs tegenover de plebejers en slaven, in de Middeleeuwen de heren tegenover de horigen, en na de val van het ancien régime de kapitalisten tegenover het proletariaat. In hun roemruchte Communistisch Manifest uit 1848 riepen Karl Marx en Friedrich Engels de 'proletariërs aller landen' op zich te verenigen. Sindsdien is er veel veranderd en verbeterd, maar de laatste decennia lijkt de economische ongelijkheid weer te groeien, terwijl de samenleving juist steeds minder solidair wordt.

Filosoof Lijster constateert dat de arbeiders van weleer zijn veranderd in 'werknemers' die worden geacht te investeren in hun eigen 'menselijk kapitaal', zodat zij zichzelf des te beter kunnen laten uitbuiten door een 'werkgever'. Robots dreigen veel mensenwerk overbodig te maken en zzp'-ers concurreren elkaar de tent uit. 'De permanente onzekerheid van de bevolking pakt gunstig uit voor de werkgevers en de heersende klasse, omdat werknemers bereid zijn harder te werken voor minder geld en omdat mensen die elkaar als concurrenten in plaats van als lotgenoten beschouwen zich minder snel zullen verzetten.' 'Klassieke fabrieksarbeid, zoals productie, is grotendeels verplaatst naar ontwikkelingslanden. Onze arbeid is steeds meer gebaseerd op kennis en informatie. Hierdoor is het ook eenvoudiger om buiten werktijd bezig te zijn met werk en je leven ernaar in te richten. Dat leidt tot exploitatie, aldus Lijster.' 'Een groot verschil met de tijd van Marx is dat het proletariaat zich op één plek bevond, namelijk in de fabriek. Arbeiders spraken met elkaar en wisselden ervaringen uit. Als iedereen thuis aan het flexwerken is, gaat dit moeilijker.

Als het precariaat (een samentrekking van precair en proletariaat) zich bewust wordt van zichzelf als klasse en daarbij onderlinge verschillen kan overstijgen, zit daar volgens Lijster veel potentie in voor sociale verandering. Er is volgens hem een grote groep in de samenleving die een klasse vormt met een groot gemeenschappelijk belang. Veel bestaande tegenstellingen zijn vals: tussen 'linkse elite' en 'gewone man', tussen 'de gewone man' en 'gelukszoekers', terwijl ze allemaal in hetzelfde schuitje zitten. De gemeenschappelijke tegenstander is het kapitaal. Filosoof Thijs Lijster roept op tot een nieuwe solidariteit.

PODIUM ZUIDHAEGE – Theatercafé (begane grond), Zuidhaege 2, Assen

19:30 - 22.00 uur - inloop vanaf 19.00 uur; nazit tot 22:30 uur

Entree 8 euro; jongeren 4 euro

Informatie en aanmelding: www.deverdieping-assen.nl; deverdieping2011@gmail.com

Thijs Lijster (1981) is universitair docent kunst- en cultuurfilosofie aan de afdeling Kunsten, Cultuuren Media van de Rijksuniversiteit Groningen. Hij studeerde filosofie in Groningen en New York en promoveerde in 2012 cum laude op de filosofie van Walter Benjamin en Theodor Adorno. Hij schreef samen met Jan Sietsma *Onder Filosofen* (2005) en was medesamensteller van *De Nieuwe Duitse Filosofie* (2014) en andere boeken. Hij publiceert regelmatig in kranten en tijdschriften als *De Groene Amsterdammer*, *Filosofie Magazine* en *Metropolis M*.

In 2016 verscheen *'De grote vlucht inwaarts. Essays over cultuur in een onoverzichtelijke wereld'*. Dit boek werd genomineerd voor de Socrates Wisselbeker en bekroond met de KANT Essayprijs 2018. Begin 2019 verscheen *'Kijken, proeven, denken. Essays over kunst, kritiek en filosofie'* en recentelijk werd uitgebracht *"Verenigt U! Arbeid in de 21^e eeuw"*, een essay in het kader van Nieuw Licht.